

Zwolle, 27 mei 2021

Aan: Gemeenteraad Zwolle

Betreft: Gebiedsvisie IJsselcentrale & omgeving

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij willen wij graag – op hoofdlijnen - reageren op de ingezonden gebiedsvisie IJsselcentrale & omgeving die 31 mei in de gemeenteraad wordt besproken. Voor zover wij delen van deze omvangrijke gebiedsvisie onbesproken laten, mag u daaruit niet afleiden dat wij het met de inhoud ervan eens zijn.

Algemene indruk

Wij vragen wij ons af of deze gebiedsvisie voldoende rekening houdt met het feit dat het te ontwikkelen gebied in en nabij Natura-2000 gebied ligt. Binnen Natura-2000 gebied zijn de mogelijkheden voor functieverandering, zoals het bouwen van woningen of het realiseren van uitspanningen, beperkt, zo niet geheel afwezig.

Op diverse plaatsen in de visie komen wij voorbehouden tegen die er op wijzen dat uw gemeente bekend is met de beperkingen die het gebied heeft. Had het niet in de rede gelegen eventuele ecologische en andere effecten eerst te onderzoeken alvorens deze gebiedsvisie aan de raad aan te bieden?

Ontwikkeling deelgebied “De Uitspanning”

Wij zijn woonachtig rond het terrein van de IJsselcentrale. Als directe burens van deelgebied “De Uitspanning” hebben wij enkele keren contact gehad met Engie over de gewenste ontwikkelingen. Dat er met ons gesproken wordt, stellen we erg op prijs. De aard van deze gesprekken was echter meer informeel dan participatief; laat staan dat wij betrokken zijn geweest bij de uiteindelijk gemaakte keuzes voor de nu ingediende gebiedsvisie. Het is ons dan ook niet duidelijk hoe in de afgelopen periode besluitvorming heeft plaatsgevonden, alsmede hoe het verdere besluitvormingsproces er uit ziet. In een eerder overleg is aangegeven dat verdere besluitvorming plaatsvindt na vaststelling van de gebiedsvisie. In de ingediende gebiedsvisie worden echter al verschillende besluiten gevraagd met mogelijk vergaande impact. De indruk die gewekt wordt, is dat er sprake is van een breed door de omgeving gedragen voorstel. Dit is derhalve niet het geval.

In zijn algemeenheid zijn wij benieuwd hoe de gebiedsvisie zich verhoudt tot het geldende bestemmingsplan (van juni 2013), in het bijzonder daar waar nu nog de bestemmingen “Natuur”, “Groen” of “Agrarisch-met waarden Landschap” gelden. Op (onder meer) de verbeelding van het nu geldende bestemmingsplan is te zien dat diverse locaties op en nabij het voormalige IJsselcentrale-terrein één van de hiervoor genoemde bestemmingen hebben en dat delen van het terrein onderdeel zijn van de zgn. “hoofdgroenstructuur” van de gemeente Zwolle. Daarnaast wordt een groot deel van het terrein omsloten door Natura 2000 gebied en ligt het op de overgang van de bebouwde kom van Zwolle Zuid en het landelijke gebied van buurtschap Harculo en Windesheim.

Ons gevoel is dat er met het huidige voorstel veel natuur/groen/waardevol landschap ‘geofferd’ wordt voor functies die hier haaks op staan. Zie bijvoorbeeld de Programmatische hoofdopzet die afgebeeld is op blz. 23 van de gebiedsvisie. Daarop is te zien dat gronden, die nu nog de bestemming

“Natuur” hebben en tot het Natura 2000-gebied behoren, deel gaan uitmaken van deelgebied “De Uitspanning”. In de zuidelijke natuurrhaven is zelfs een uitzichtspunt gepland.

Een dergelijke ontwikkeling spoort ons inziens niet met (onder meer) gemeentelijk en provinciaal beleid en zal, hoe dan ook, inbreuk maken op het Natura-2000 gebied. Onduidelijk is hoe op de voorgestelde wijze “een trekpleister met respect voor het Natura2000 gebied” (zie de voetnoot op blz. 23 van de gebiedsvisie) ontwikkeld kan worden. Deze problematiek wordt eveneens goed belicht in de blog van Wim Eikelboom “waarom woonwijk aan IJssel in Zwolle botst met natuur” (zie bijlage 1).

Verder ontbreekt in de gebiedsvisie die nu voorligt het integrale zicht op de totale toekomstige druk op het gebied. Zo is er op dit moment onvoldoende duidelijkheid over de herbestemming van de overgebleven panden door de Stichting BOEI, de gewenste recreatieve ontwikkeling (nu van Stadsstrand tot bijvoorbeeld haven), evenementen en de omvang van bijvoorbeeld de gewenste horeca. Ook de gewenste toekomstige verplaatsing en invulling van het schakelstation van Tennet is nog onduidelijk.

Met het ontbreken van een integraal overzicht zou er gemakkelijk een “stapel effect” kunnen ontstaan met vergaande consequenties voor de druk en leefbaarheid in het (natuur)gebied. Ons gevoel hierover wordt alleen maar versterkt door de aanvraag van de tijdelijke vergunning voor de activiteiten van de IJsselbiënnale (zie bijlage 2 voor onze vragen aan Engie en de Gemeente).

Verder hebben wij nog een aantal specifieke punten waar we uw aandacht voor willen vragen:

De planologische ontsluiting van het gebied zou in een bredere context moeten worden bekeken. In het plan wordt specifiek aandacht gevraagd voor enkele punten, terwijl de impact breder is dan dat. Als voorbeelden noemen wij hier:

Bredere ontsluiting van het gebied

Nu is er sprake van enkele ontsluiting van het gebied via de IJsselcentraleweg.

Bredere ontsluiting van het gebied door het creëren van bijvoorbeeld een tweede toegangsoptie door middel van het doortrekken van de huidige Commissarislaan richting Prof. Veldmannweg, zou zorgen voor een betere verkeersspreiding. De directe omgeving met al enkele drukke knelpunten wordt daarmee ontlast (denk aan IJsselcentraleweg nabij scholen en SVI).

Duidelijk scheiding tussen het landelijke gebied en het nieuw te ontwikkelen gebied

Om een toenemende verkeersintensiteit in Harculo / Windesheim te voorkomen, zullen er maatregelen moeten worden getroffen om sluipverkeer, op het nu niet voor derden toegankelijke Harculosepad, tegen te gaan. Verder zal nagedacht moeten worden over parkeergelegenheid in het buitengebied om het nu al toenemende wild parkeren van auto's en fietsen tegen te gaan. Wellicht zou de huidige parkeergelegenheid bij de Golftuin hier een optie voor zijn.

Bescherming van de huidige natuur- en groenbestemmingen

In de huidige plannen staat er een wandelpad over de gehele dijk getekend en een fietspad over een deel van de dijk. Deze voorgenomen ontsluiting van de IJsseldijk richting de Fabrieksweg zal zorgen voor een aanmerkelijke toename van het fiets- en wandelverkeer en derhalve voor een toenemende druk op de aansluitende Natura 2000 gebieden. Door het ontsluiten van de zuidelijke haven middels fiets- en wandelpad in combinatie met de geplande horeca en recreatieve activiteiten gaat de natuurwaarde verloren. Wij zien dan ook graag dat deze worden geschrapt uit het plan en dat er van de bestaande infrastructuur gebruik wordt gemaakt.

Het voorstel is om het bestaande groen gebied aan het begin van het Harculosepad te vervangen door bestemming energie. Ons idee zou zijn om het groen te behouden en de energie oplossing toe te voegen aan de te ontwikkelen energie tuin (bij de zonnepanelen).

Mocht er voor de Gemeenteraad behoefte zijn aan een nadere toelichting op deze punten dan vernemen wij dit graag. In afwachting van uw reactie,

Namens de naaste omwonenden van de voormalige IJsselcentrale,

Familie Angerman
Familie de Boer
Familie Damman
Familie Hendriks
Familie van de Kam
Familie van de Oort
Familie van der Spek
Familie Selles

Waarom woonwijk aan IJssel in Zwolle botst met natuur

Het gemeentebestuur van Zwolle heeft bruisende plannen om een woonwijk te bouwen aan de rivierdijk langs de IJssel, op het terrein van de voormalige IJsselcentrale. Dat staat op gespannen voet met bescherming van natuurwaarden.

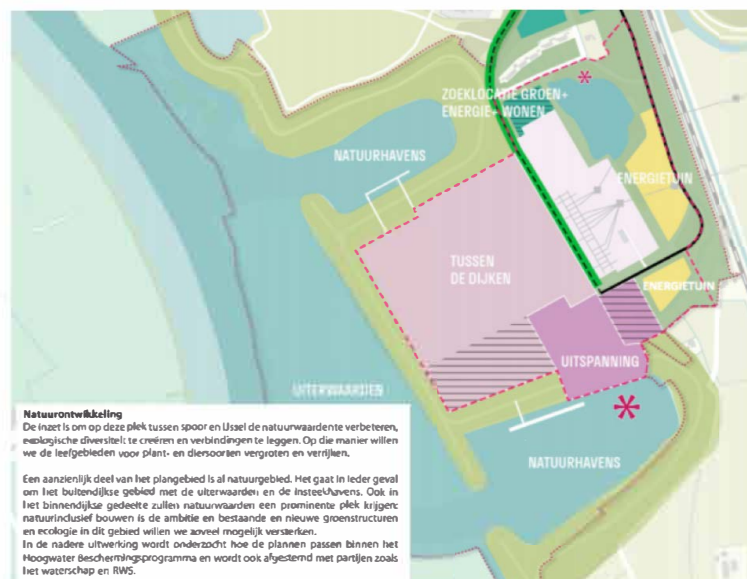
Het moet een wijk worden met minstens 500 huizen, pal achter de dijk van de uiterwaarden van Harculo. Die uiterwaarden en twee havens zijn Natura 2000-gebied, waar de natuur voorrang heeft en bescherming verdient.

Dit zijn impressies van de gemeente Zwolle van hoe het eruit moet gaan zien:

Als IJssel- en natuurliefhebber en inwoner van Zwolle plaats ik vijf kanttekeningen bij de plannen:

1. De plannen ademen planologische *greenwash*-marketing. Dat wil zeggen: alles is ernaartoe geschreven dat de wijk duurzaam, groen en natuurvriendelijk is. Door deze woorden en beelden te gebruiken wordt stedelijke ontwikkeling onschuldiger gemaakt en wordt de suggestie gewekt dat de impact op natuur meevalt. Uiteenlopende belangen worden als het ware in elkaar geschreven. Mooie plaatjes suggereren een bijna paradijselijke werkelijkheid waarin visarenden vliegen boven een woonwijk. Woningbouw heet 'natuurinclusieve bouw' en jachthavens worden omgedoopt tot 'natuurhavens' (nu heten ze nog kolenhaven en materieelhaven).

2. Zwolle stelt dat de bouwplannen de natuur versterken in plaats van dat het ten koste gaat van natuur. Dat is een aanname die niet is onderzocht. De impact van minimaal 500 woningen en minstens 1500

mensen die daarin gaan wonen -plus hun honden en hun recreatieve bootjes- gaat hoe dan ook nadelige impact krijgen op het IJssellandschap. Stedelijke ontwikkeling die goed is voor de natuur is een tegenstrijdigheid en geen win-win-situatie, zoals Zwolle suggereert. Natuur is in de eerste plaats gebaat bij rust.

Een van de havens van voormalige IJsselcentrale die in plannen wordt omgedoopt tot 'natuurhaven'. Deze plek is Natura 2000-gebied.

3. Niet bescherming, maar het 'beleefbaar maken' van het landschap is voor het gemeentebestuur van Zwolle uitgangspunt. 'Zo maken we een aantrekkelijke stadsrand en een nieuwe gezicht van Zwolle aan de IJssel' schrijft het college.

Dat beleefbaar maken staat op gespannen voet met natuurbescherming. Maar Zwolle gelooft dat vervlechting mogelijk is. Als voorbeeld wordt genoemd dat bij de ontwikkeling van 'beide havens de natuur de vrije hand krijgt, zodat er meer ruimte is voor doelsoorten die bij Natura 2000-gebied Rijntakken hoort.' Doelsoorten zijn beschermde en bedreigde diersoorten die als kansrijk worden genoemd in de Natura 2000- gebiedsplannen voor de IJssel. Bijvoorbeeld blauwborst, kwartelkoning, zwarte stern, grote karekiet, woudaap en porseleinhoen. Dat zijn soorten die gevoelig zijn voor verstoring door mensen.

Citaat uit het plan:

Het gebied van de IJsselcentrale ligt op een bijzondere plek, tussen stad, buitengebied en IJssel. De herontwikkeling van het terrein van de IJsselcentrale biedt de unieke kans om de stad, het landschap en de rivier met elkaar te verbinden en het nu ontoegankelijke landschap aan de IJssel (be)leefbaar te maken. Zo maken we een nieuwe aantrekkelijke stadsrand en een nieuw gezicht van Zwolle aan de IJssel. We gebruiken de bestaande kwaliteiten van het gebied en voegen nieuwe waarden toe. We verknopen recreatieve routes langs de IJssel, rond Zwolle en naar Windesheim, en creëren aantrekkelijke ontmoetingsplekken in het groen, aan het water en rondom de te transformeren gebouwen van de voormalige centrale. Zo krijgt de stad met de herontwikkeling nieuwe natuur, nieuwe recreatie, nieuwe woningen, nieuwe ontmoetingsplekken en nieuwe energie.

4. Zwolle rechtvaardigt de bouwplannen langs de IJssel onder het motto: we komen huizen tekort in Zwolle dus we moeten hier wel bouwen. Het natuurbeschermingsrecht staat alleen bouwplannen toe in en bij Natura 2000-gebieden als er sprake is van 'dwingende redenen van groot openbaar belang'. Pas als is aangetoond dat er geen alternatieve oplossingen of plekken zijn, dan kan er sprake zijn van een bouwplan. Heeft Zwolle aan deze eis voldaan?

De twee uitstulpingen rechts onderin zijn de havens van de Harculo-centrale; net als de uiterwaarden Natura 2000-gebied.

5. Zwolle mist totaal-visie op natuurwaarden en bouwen, beschermen en recreëren in het buitengebied van de stad en op de IJsselvallei. Dat leidt tot een zekere willekeur bij het ontwikkelen van plannen. Eerder dit jaar legde de Zwolse senator Margriet Meindertsma – oud-wethouder in Zwolle – hier de vinger bij. Zij waarschuwde in een interview met RTV-Oost dat projectontwikkelaars daardoor kansen grijpen. Dat zie je gebeuren in het plan voor het Harculo-terrein aan de IJssel, waarin *Engie* en een projectontwikkelaar een leidende rol spelen.

Op twitter plaatste ik een samenvatting van deze kanttekeningen. Daar kwam veel bijval op. De berichten zijn ruim 32.000 keer bekeken.

De gemeenteraad van Zwolle neemt op 31 mei een beslissing over vervolgstappen voor een woonwijk langs de IJssel op basis van een opgestelde gebiedsvisie. **Die visie is hier te lezen.** Als deze visie wordt vastgesteld door de gemeenteraad begint een procedure voor wijziging van het bestemmingsplan. In dit traject is telkens inspraak mogelijk door burgers en belanghebbenden.

Eerder publiceerde ik een verhaal waarin ik de stedelijke drang van Zwolle richting IJssel in een historische context zet.

Lees ook

Waarom woonwijk aan IJssel in Zwolle botst met natuur

Complimenten voor maaien bloemrijke rivierdijken

Zalkerbos: oerbos(grond) langs de IJssel

Schuwe otter heeft knipperlichtrelatie met IJssel

Riviereiken geven oudste jaarringen op aarde

Waarom enige rivierbosje uit uiterwaarden van Zwolle moet verdwijnen

Naamgeving IJssel was lange tijd 'warboel'

Bijlage 2: Vragen naar aanleiding van tijdelijke vergunning voor de IJsselbiënnale:

1. In de aanvraag voor de IJsselbiënnale wordt op pagina 4 de “toets gebiedsbescherming beschreven”. Hier wordt gebruik gemaakt van een rapport welke in opdracht van de provincie Overijssel door Arcadis in 2011 is opgemaakt. In onze optiek is dit rapport sterk verouderd en mist het elke relevantie in het kader van deze aanvraag. Wij gaan ervan uit dat dit verouderde rapport niet wordt gebruikt in het vervolgtraject voor de verdere ontwikkeling van het gebied.
2. In het stuk “motivering tijdelijke afwijking bestemmingsplan”, ingediend voor de IJsselbiënnale, wordt op pagina 5 aangegeven dat de horeca activiteiten op minimaal 100 meter van de inham verwijderd zijn. Dit klopt voor de meest noordelijke haven (de voormalige kolenhaven). De activiteiten vinden echter in de directe omgeving van de meest zuidelijke haven (de materiaalhaven) plaats. Als beide havens als Natura 2000 gebied Rijntakken dezelfde bescherming genieten, zou ook de afstand tussen de horeca activiteiten en de materiaalhaven 100 meter moeten zijn. Deze afstand is echter beduidend kleiner/nagenoeg afwezig.
3. Bij het bepalen van de geluidsbelasting voor de aangevraagde tijdelijke omgevingsvergunning wordt gebruik gemaakt van de handreiking “Bedrijven en milieuzonering” van de VNG”. Hierbij wordt het aanpalende gebied aangemerkt als “rustige woonwijk”. Wij vragen ons af of dit het juiste uitgangspunt is.- In onze optiek is hier sprake van “landelijk gebied”, waarin de VNG-brochure niet voorziet. Ons inziens zou er een beoordeling op maat gemaakt moet worden.
4. Er wordt aanvraag gedaan voor een uitgebreide horecafunctie van 09.00 tot 23.00 uur. Dit is aanmerkelijk langer dan de openingstijden van de IJsselbiënnale waardoor er extra druk op het gebied ontstaat.